

Ілюстрована політична, просвітна і господарська часопись.

Виходить що тижня в суботу.

Редагує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодинокі числа коштують у Львові 10 сот., на провінції 12 сот. За границею „Свобода“ коштують на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 долари.

Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 9.

ЛЬВІВ, субота, дня 26. лютого 1916.

Рік XX.

Загальна Українська Рада в справі відбудови краю.

В днях 22. і 24. січня 1916. відбулись наради Загальної Української Ради у Відні в справі відбудови краю, в яких взяли участь крім президії і членів господарської секції також запрошені наші парламентарні послы.

Предметом наради була загально господарська і технічна відбудова, як також діяльність Воєнного збіжевого заведення. Всі справи реферували з рамени господарської секції а рівночасно в порозумінню з головною радою тов. „Сільський Господар“ — посол др. Євген Олесницький.

1. В справі відбудови знищених осель в східній Галичині стверджено однодушно, що дотеперішня тимчасова акція правительства, хоч коштують дуже багато грошей, дуже мало принесла пожитку. Відбудову переводить ся без точного пляну, доривочно і дуже ріжнородно в ріжних повітах. Лежить вона на папері вправді в руках правительства, але в практиці знайшла ся в руках красового відділу, який визначив на поодинокі повіти своїх відпоручників до відбудови — в меншій часті інженерів і будівничих, а переважно геометрів а навіть народних учителів, з яких кождий в своїм окрузі робить, як сам хоче.

В деяких повітах будують бараки, часто неможливі до замешкання, а правильно не дають можности удержання худоби; в деяких людности дають ся підмогу в грошах на наєм мешкання, в деяких підмогу в матеріялі, який не раз людність продає і гроші обертає на інші цілі а не на відбудову. В деяких повітах знов не зроблено доси зовсім нічого, навіть в тих громадах, які спалено і знищено нашими військами з воєнних причин (прим. в повіті скільським). В додатку до сеї акції в східній Галичині покликав краєвий відділ лише всего двох техніків Українців, а впрочім самих Поляків,

не розуміючих наших потреб і не знаючих наших відносин.

По широкій нараді порішено в сій справі зайняти слідуєче становище і предложити правительству слідуєчі домаганя:

1). В тих повітах, які знаходять ся вже в ширшій воєнній області, — прийшов вже безусловно час з весною розпочати остаточну тревалу відбудову і зірвати з практикою бараків і інших тимчасових мір.

2). Відбудова має вестися на державний кошт, а не при помочи позичок, зятягнених властителями, хочби під найлекшими услівями, бо селянська власність в Галичині не видержить дальшого обдвоженя.

3). Відбудову таких місцевостей, які зовсім знищено, треба переводити лише фаховими органами державними, а не можна полишати самим властителям, бо при такій відбудові мусить бути основою її новий регуляційний плян, узглядняючий всі вимоги будівельної, огневої і санітарної поліції. При тій

нагоді треба перевести також всі місцевими відносинами вказані та для господарів конечні меліорації (уліпшення через відводнене і т. д.) комасації (скупы) і арондації (заокругленя через викуп чужих парцель). Там, де буде ходити о самі лише направи або відбудову поодиноких будинків, — можна відбудову повірити властителям під услівем, що буде держати ся даного йому пляну.

4). Організація акції відбудови повинна бути така: Акція спочиває виключно в руках правительства; верховним органом є міністерство публичних робіт. В Галичині є дві секції (відділи): — одна в Кракові, друга у Львові, — обі під проводом намісника зглядно його заступника. До секції має бути додана прибічна рада, в склад якої мають увійти при східно-галицькій секції представники українських господарських організацій в той спосіб, щоб українські члени сеї секції не могли бути змайоризовані, отже щоб мали тільки місць, що Поляки. Секція урядует і веде справу відбудови при помочи урядників і техніків, передовсім державних, з доповненем їх в східній Галичині фаховими силами, з поміж українських інженерів і техніків. Таксамо при обсаджуванню експозитур на поодинокі області східної Галичини і установленню технічних відпоручників на поодинокі повіти повинні бути узгляднені передовсім місцеві українські інженери, і техніки та будівничі.

5). Тому що ціни матеріялів будівельних вже тепер пішли дуже в гору і йдуть дальше так, що супротив сего переведене відбудови може стати ся прямо неможливим, треба поширити права воєнної реквізиції держави на матеріяли потрібні до відбудови, а передовсім на дерево.

II. В справі господарської помочи для селянської людности стверджено, що подвійна акція (правительства і красового відділу) спричинена зарядженем краєвого відділу щодо засновуваня повітових рад рільничих — спиноє первісний намір правительства зібрати всю акцію відбудови в руках правительства — і шкодить дуже самій акції, а передовсім інтересам української рільничої людности, яку через се краєвий відділ усуває майже зовсім від акції відбудови.

Стверджено дальше, що староства в многих повітах не виконують ані постанов цісарських розпорядків, виданих в господарських справах, ані заряджень намісництва. В многих громадах не існують зовсім комісії для жнив.

— Брак худоби в краю застрашуючий, брак людських сил до роботи. Заосмотрене в живність в многих повітах зовсім невістарчаюче, не запобігав голодови і його наслідкам — недугам та пошестям.

Порішено під тим оглядом домагати ся від правительства:

1). Перенесеня всеї ратункової акції та справу заосмотреня в живність по повітах в руки повітових комітетів, стоячих під управою старостів та зложених відповідно до числа українського населеня в повіті.

2). Приготованя і замагазинованя запасів на насінє ще в зимових місяцях, для забезпеченя весняних засівів; знесеня заборони спроваджуваня насіня з Німеччини; зарядженя найскорійшого повороту хліборобів приміщених тепер в бараках в Гмінді Вольфсбергу і в інших місцевостях; урльопованя наших хліборобів з армії і достарченя помічників до рільничих робіт в відповіднім числі для кождої громади, при чім живити малаб їх держава; продаваня або хоч позичуваня військових коний до рільних робіт; достарченя хомутів для корів і достарченя плугів як також штучних погноїв; виплачуваня премій за весняні засіви.

3). Підмогу для заснованя в кождім селі спілки плеканя худоби, для запобіженя повного браку худоби, для заснованя обор і зародових хлівень; спровадження і достарченя коштов держави бугаїв, довозу молоднику з західних країв, котрі мають подібне підсонє як в Галичині.

4). Заборони дальшої реквізиції худоби і паші; переведеня нового оціненя форшпанів, забраних в р. 1914., а плачених тоді значно низше вартости;

5). Вчасного заосмотреня zagrożених голодом повітів в муку, потребу забезпеченя средств поживи і корму для худоби, з особливим узглядненем гірських повітів; знесеня в гірських повітах заборони уживаня вівсяної муки як поживи для людей.

III. З справою апровізації і засівів вяже ся тісно організація і діяльність Воєнного збіжевого заведеня. В обох напрямках підносять ся против сего заведеня з огляду на його діяльність в східній Галичині численні жалоби.

Що-до організації підносить ся, що в супереч виразної ухвали прибічної ради у Відні з 15. липня 1915. на утворенє двох окремих відділів у Львові і Кракові, отворено лише один відділ для цілої Галичини в Беліці (на Шлеску).

Справу розділу насіня повірено лише двом польським організаціям „Syndykat rolniczy“ в Кракові і „Towarzystwo rolnicze“ у Львові. При установленю комісіонерів поминено зовсім українських кандидатів, навіть всупереч виразної постанови статута, признаючої першенство рільничим організаціям. Поминено зголошеня Союзу спілок господарств торговельних у Львові і самих спілок союзних в краю.

Не диво, що діяльність сего заведеня в східній Галичині завела і що українська людність є невдоволена з Воєнного збіжевого заведеня.

З причини сеї хибної організації згадаваного заведеня було доси заосмотрене в средства поживи недостаточним. В многих повітах не достарчено муки зовсім, в многих лиш в дуже недостаточних кількостях. Поступованє при заосмотрюваню в средства поживи є дуже тяжке і для людности крайно негодне. Людність мусить що тижня ходи-

ти мільярами до комісiонера, щоби дiстати крихту муки, а часто ходить дармо, бо муки нема.

Збiжа на осiннi засiви в багатьох сторoнах схiдноi Галичини не доставлено зовсiм, а в дуже багатьох схiдно галицьких повiтах так пiзно, що вже не можна було засiяти. Часто було насiне нечисте, перемiшане з кукилем, снiтiем та стоклосом. Декуди насiня не достарчено i незвернено доси заплачених з гори грошей.

Все те дiється з великою шкодою не лиш для людности, але i для витвору средств поживи.

Порiшено домати ся змiни органiзацiї Военного збiжевого заведеня в дусi повизших уваг, управлiння i облешеня поступованя при забираню збору збiжа i достарчуваня муки в тiм напрямi, щоби перед забранем надвизок iз збiжа вiд поодиноких господарiв в громадi, вилучено найперше в натурi скiлькисть збiжа потрiбного для виживленя тих осiб в громадi, якi збiжа не мають, а доперва оставшу надвизку з цiлоi громади по переведеню розчисленя в самiй громадi, щоби вивожено i вiддавано комiсiонерам, а передовсiм, щоби насiне потрiбне на весну задалегiдь було приготовлене i на час в потрiбнiй скiлькисти хлiборобам достарчене.

Вкинци постановлено домагати ся, щоби з огляду на грозячий на передновку голод, призначено з запасiв кукурузи, якi закупила держава за границею, вiдповiдну значнiйшу часть для Галичини i заосмотрити нею завчачу загроженi голодом повiти.

Президiя Загальноi Української Ради поручила виготовлене вiдповiдаючих тим ухвалам пропамятних письм послови д-рови Евгенови Олесницькому. В порушених висше справах вiдбули в днях 29. сiчня 1916 д-р Кость Левицький i д-р Евген Олесницький довшу нараду з мiнiстром справ внутрiшних князем Гогенльоге, а в дни 31. сiчня 1916 посла Микола Василько i д-р Евген Олесницький нараду з мiнiстром робiт публичних Трчкою. Обом мiнiстрам вручено пропамятнi письма i представлено рiч устно.

Користаючи з побуту намісника Коляра у Відні представив йому посол д-р Евген Олесницький дня 4. лютого 1916 повисшi жаданя української людности, про що ексцеленція намісник довідав ся вже вiд згаданих мiнiстрiв.

В всiх повисших мiсяцях одержали вiдпоручники Загальноi Української Ради запевнене, що при рiшеннях правительства щодо дальшої акцiї господарської вiдбудови краю, жаданя українського заступництва будуть взятi під розвагу, та щодо інтересiв української людности правительсто, яке наміряє акцiю вести в своїх руках пiднесе ся з найповнiйшою справедливою i безсторонною.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Датки належить вiдсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вклядкову книжочку ч. 5000 з допискою „Народний Фонд“.

Воєнне обезпеченє.

Ц. к. намісництво оголошує:

Бюра вiддiлу воєнних обезпечень ц. к. австрiйського фонду вiдвi і сирiт вже вiдкрито, а саме: в Кракові в будинку ц. к. староства під проводом iнжинера Вiктора Сколишевського, у Львові в будинку намісництва під проводом д-ра Альфреда Говиковича і д-ра Давида Тона.

ГОЛОВНІ ПОСТАНОВИ ВОЕННОГО ОБЕЗПЕЧЕНЯ.

1. Хто кого може обезпечити.

Обезпечити можна кожного, що повнить вiйскову службу — а заключити обезпеченє

може також кождий, кому на сiм залежить, отже жiнка, брат, батько, приятель, товариш свого члена, працьодавець свого працьовника, вiритель свого довжника і т. д. Спiвучасті обезпеченого ані лiкарських оглядин не треба.

II. Виплата суми обезпеченя.

Обезпечену суму виплачуєть ся сейчас, коли обезпечена особа умре якою небудь смертю (з винятком самоубiйства) протягом року вiд дня заключеня воєнного обезпеченя. Як обезпечений в дни зголошеня обезпеченя вже не жив, був ранений або хорий звертаєть ся заплачену премiю в цiлості.

III. Висота премii.

Премiя за воєнне обезпеченє на один рiк виносить:

а) Для вiйскових в чиннiй службi або в резервi (в часi дванайцятилiтнього обовязку служби): при обезпеченях аж до 2000 К включно 7 процент обезпеченоi суми; при обезпеченях висше 2000 К 9 процент обезпеченоi суми;

б) для повнячих службу при тренi і санiтетях як також для вiйскових лiкарiв (о скiльки вони не належать до загального ополченя) при обезпеченях до 2000 К включно п'ять i пiв процент обезпеченоi суми; при обезпеченях висше 2000 К сiм i пiв процент обезпеченоi суми;

в) для приналежних до загального ополченя (т. є для всiх вислужених, що вже вiдбули 12 лiт вiйскової служби) i для всiх, що перше не служили у вiйску, а тепер зiстали покликанi до вiйска, а тепер зiстали покликанi до вiйска на основi поборiв в часi вiйни, чотири i пiв процент обезпеченоi суми.

IV. Сплата премii.

Правильно треба премiю заплатити нараз з гори при зголошеню внесеня на обезпеченє.

Родинам, що беруть державну пiдмогу на удержанє, позволяє на iх бажанє ц. к. фонд заплатити премiю в п'яти мiсячних або десяти пiвмiсячних ратах вiдповiдно до сего в яких вiдступах часу беруть пiдмогу.

Н. пр. платить ся за обезпеченє в квотi 1000 К, о скiльки ходить о резервiста, мiсячно по 14 К, пiвмiсячно по 7 К, а коли обезпечений належить до загального ополченя, мiсячно по 9 К, пiвмiсячно по 4 К, 50 с.

Коли родина хоче сплатити премiю в ратах, мусить особа управнена пiсля платничого аркуша до вiдбираня державноi пiдмоги пiдписати, кромi внесеня на обезпеченє (жовта карта) ще квiт на зачет i особливiшi постанови про сплату премii в ратах.

Сi друки пересилає на бажанє краєве бюро у Львовi (ц. к. намісництво), о скiльки сторона не може iх дiстати в громадським урядi, в урядi парохiяльним або шкiльним.

V. Продовженє воєнного обезпеченя або перемина на звичайне обезпеченє житеве.

а) Коли би з кiнцем однорiчного часу обезпеченя воєннi подiї нескiнчили ся (через заключенє мира, перемире, і т. д.), а обезпечений оставав би ще в вiйсковiй службi, можна без лiкарських оглядин воєнне обезпеченє продовжити на дальший рiк за заплаченою такоi самоi премii, як за перший рiк хочби обезпечений в часi продовженя був хорий або ранений.

б) Коли би воєннi операцiї скiнчили ся або коли би обезпечений перед упливом року обезпеченя з вiйска виступив, можна на бажанє обезпеченого або кого з його рiднi переминути воєнне обезпеченє на житеве; при сiй переминi вчисляєть ся половину премii, заплаченоi за воєнне обезпеченє до премii припадаючої за звичайне обезпеченє через цiлий час обезпеченя.

Краєве Бюро воєнних обезпечень для схiдноi Галичини.

находить ся у Львовi, в головнiм будинку ц. к. намісництва (в партерi на право). Всякi iнформацiї дає Бюро безплатно i на жаданє висилає сплатно всякi друки i проспекти.

Можна також поiнформувати ся в кождiм ц. к. староствi i урядi податковим, громадським i парохiяльним.

Світова війна.

Війна з Росiєю.

В послiднiй тижни на росiйським фронтi не стало ся нiчого важнiйшого. В звiтах кiлькакратно згадуєть ся про дiяльнiсть лiтакiв. В Галичинi над Стрипою на полудневий схiд вiд Козлова наші вiддiли виперли ворога дня 20 лютого з наперед висуненого становища. Вiдперто також наступ росiйських вiддiлiв в околици Двиньска. Впрочiм на цiлiм фронтi звичайна позицiйна вiйна.

Війна з Італiєю.

На цiлiм фронтi Італiйцi живо острiлювали гарматним огнем наші становища. Загальне становище на сiм фронтi остає незмiнене. Італiйцi не пробують силою перервати наші лiнii i понiсши великi втрати, занехали дальших приступiв на багнети. За се часто в пограничних краях появляють ся лiтаки, наші в Італii, а італiйськi в Австрii, але дiяльнiсть лiтакiв не має рiшавого значiня для вислiду вiйни.

На Балканi.

Австрiйськi вiйска з пiвночи, а болгарськi з сходу посувають ся що раз дальше в глибину Альбанii. Похiд iде все вперед хоч поволу, бо задля повного браку борiг в околици дуже гористii можна робити денно найбiльше яких п'ять кiльометрiв. Італiйцi сильно обваровують Вальону в полудневiй Альбанii i стягають там з Італii значнiшi вiддiли вiйск, заявляючи, що Вальони будуть боронити до послiдних хвиль. Нашi вiйска знаходять ся безпосередно перед альбанською пристанею Дураццо, котра невдовзi попаде в iх руки, а тодi дорога до Вальони для австрiйських i болгарських вiйск буде стояти отвором i Італiйцi довго там не будуть могли держати ся.

Коло Солуня ще таки не розпочали ся властивi воєннi дiланя i обi сторони приготавлиють ся дальше до рiшавих боiв.

Під Дарданелями не стало ся нiчого замiтного. Французькi i англiйськi воєннi кораблi стережуть вiзду до Дарданелiв i на тiм iх задача кiнчить ся.

На Кавказi.

Найважнiшою подiєю послiдного тижня було здобуте Москалями турецької крiпости Ерзерум. Мiсто i крiпость Ерзерум лежить на полудневiй збочи кавказьких гiр недалеко росiйської границi i вiд початку росiйсько турецької вiйни було предметом наступiв i облоги через росiйську армiю. Послiдний наступ на крiпость Ерзерум тривав безперервно повних п'ять дiб i скiнчив ся упадком сеi твердинi. Є се перший бiльший успiх Москалiв на сiм фронтi, але має вiн тiльки мiсцеве значiне i є без впливу на положенє на європейських фронтах, хоч Москалi безперечно ужиють здобутя Ерзеруму до того, щоби стократним збiльшенем побiди покрiпити падаючого духа в самiй Росii i серед росiйської армii. Що Ерзерум упаде, сего можна було сподiвати здавна, бо ся крiпость лежить недалеко росiйської границi, де Москалi мають свої залiзницi, противно вiд найблизшої турецької залiзницi є Ерзерум вiддалене 700 кiльометрiв — отже около сто миль, так що достава поживи i мунiцii для турецької залoги задля браку дорiг i залiзниць була дуже утруднена. Москалi не переломили однак турецького фронту, а се найважнiше i Турки можуть ще бути в положеню як ми в маю 1915 р. i здобути на ново Ерзерум, якого упадок не є рiшавим навiть для самого кавказького фронту.

В Мезопотамii

Англiйцi не можуть нi кроку посунути ся вперед. Турки задають дальше болю

облягають укріплений англійський табор під Кут-ель-Амара. Обі сторони не розпоряджаються однак більшими силами на тім фронті і сей фронт має зовсім підрядне значінє.

На заході

на французько-бельгійській границі триває далі завзята позиційна війна.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького генерального штабу за час від 17 лютого до 23 лютого включно.

Звіти австро-угорського генерального штабу.

Війна з Росією.

(17/2). Нічні атаки летунів на наш фронт над Стрипою остали без успіху. Над Кормином на полудне від Берестян легко відперто атаки російських вивідних відділів.

(18/2). Крім звичайних гарматних боїв не стало ся нічого.

(19/2). Не стало ся нічого особливого.

(20/2). Нічого нового.

(21/2). Вчора вечером австрійські відділи на полудневий схід від Козлова над Стрипою виперли ворога з висуненої наперед позиції. На обох сторонах зазначила ся збільшена діяльність летунів.

(22/2). Нічого нового.

(23/2). На північний захід від Тернополя наші забезпечуючі відділи відперли наступи на висунені наперед шанці польових сторожів про які вже кілька разів згадувано. Зрештою не стало ся нічого особливого.

Війна з Італією.

(17/2). Огонь італійських гармат був звернений учора переважно на місцевости в долині Канаде на область Ронбон і примістки тольманський та горицький. Пробу ворожого наступу на Монте Сан Мікеле ударемнено. Під Полею оборонні батареї зовнішнього пояса воєнної пристани зістрілили італійський самолет. Летун і вивідник дістали ся в полон.

(18/2). Діяльність артилерії була вчора загально слабша ніж попередних днів. Місцевість Мальборіет знов острілював неприятель. Очищенє терену перед становищем в області Ромбон дало нагоду полонити 37 людей і здобути один машиновий кріс. Наступ кількох італійських компаній відперто. Під Ославією здобуто в остатніх боях 7 машинових крісів, дві метавки мін і 1.200 крісів.

(19/2). На тирольськім фронті ворожа артилерія острілювала місцевість Фонтанедо в Юдікаріях, а також область гори Коль ді Ляна. В області Сугана відперто атак Італійців на Кольо (на північний захід від Берго). В граничній області Каринтії острілювано добути сильно місцевість Огговіц, в побережу Мрзлі Верх і Монте Сан Мікеле. Вчорашна прогулька італійської воздушної ескадри на Лобляну мала нужденний перебіг. Більшість самолетів уже на бовім фронті примушено до повороту. Три дотерли до Любляни і кинули бомби коло тамошнього шпиталю й кілька докочличних сіл, одначе зовсім без успіху. Підчас повороту наші летуни напали на ворожих і зістрілили великий боевий самолет Капронія.

(20/2). В Юдікаріях наш фронт Каррієля (коло Тардаре) острілюють з тяжких мотів. На фронті на Сочею йдуть далі гарматні бої.

(21/2). Не стало ся нічого особливого.

(22/2). На фронті Сочі йшли взагалі гарматні бої, особливо оживлені були вони під Плявою.

Один з наших літаків заатакував фабричні заклади в Льомбардії; два інші літаки в вивідній службі дотерли аж до Міляна. Інша фльотія літаків заатакувала італійську

летничу стацію і пристань в Дезенцано над озером Гарда. Підчас обох атаків летуни заважили наслідки поціленя бомбами атакованих предметів. Мимо сильного огню ворожої артилерії всі самолети вернули неушкоджені.

(23/2). Оживлені гарматні бої на фронті Побережа йдуть далі. За ворожими лініями завважено більші пожежі.

Війна на Балкані.

(17/2). Нічого нового.

(18/2). Відділ Альбанців, який остає під нашим проводом, скріпленій австро-угорським війском, обсадив Каваю. Тамошна залага, зложена з жандармів Ессада паші, уникнула полону тільки завдяки утечі кораблем.

(19/2). Не стало ся нічого особливого.

(20/2). Під Базар-С'яком здобули ми італійські передні становища. Далі на полудне наші війська підійшли близько під ворожі лінії на полудневий схід від Дурацца. Відділи Альбанців, які борються ся по нашій стороні, обсадили Берат, Люсну і Пекінь. В тих місцевостях полонено над 200 жандармів Ессада паші.

(21/2). Альбанські відділи під проводом австро-угорських офіцерів на захід Каваї дійшли до Адрійського побережа.

(22/2). Нічого нового.

(23/2). На полудневий схід від Дурацца виперто ворога з попередного становища. Австро-угорський летун обкинув бомбами італійські кораблі в пристани Дурацца. Один транспортний корабель запалив ся й потонув.

Події на морі.

(18/2). Рано 16. с. м. один з наших підводних човнів під Дураццо поцілив торпедою французький парохід, який опісля осів на міліні.

Звіти німецького генерального штабу.

На сході.

(17/2). В північній часті фронту оживлена діяльність артилерії. Наші летуни заатакували Двиньск і залізничні урядження в Вилейці.

(18/2). Положенє не змінило ся.

(19/2). Не стало ся нічого особливо важного.

(20/2). Коло Савич (над Березиною, на схід від Вишнева) зломали ми російський наступ нашим огнем між обосторонними лініями. Німецькі летуни атакували Логишин і залізничні урядження в Тернополи.

(21/2). Під Двиньском російські наступи скінчили ся нічим. Менші наступи ворога також на інших фронтах відперто.

(22/2). Положенє взагалі не змінило ся.

(23/2). В численних воздушних боях за ворожими лініями перемогли наші летуни. Положенє не змінило ся.

На полудневім сході

(17/2). Положенє не змінило ся.

(18/2). Ворожі летуни заатакували двоєць в Гудові (в долині Вардару, на полудневий захід від Струмїци).

(19/2). Не стало ся нічого особливо важного.

(20/2) Нічого нового.

(21/2). Нічого нового.

(22/2). Положенє взагалі не змінило ся.

(23/2). В численних воздушних боях за ворожими лініями перемогли наші летуни. Положенє не змінило ся.

На заході.

(17/2). Не стало ся нічого важного. Підчас прятаня звалищ коло нової позиції від Оберсепт знайдено ще 8 французьких метавок мін.

(18/2) Англійці пробували ще раз відзискати свої становища на полудневий схід від Іперн. Відперто їх криваво. На північний захід від Лен і на північ від Арра наші війська з успіхом ужили розсаджуючих мін. Малий німецький відділ з нічної прогульки проти англійського становища під Фонкевілер (на північ від Альбер) привів кількох полонених і один машиновий кріс. Зараз на полудне від ріки Сом зломали ми нашим огнем наступ французьких війск, свіжо поведених до бою. На решті фронту хвилями йшли більше оживлені гарматні бої. Не сталось нічого особливого. На нічні атаки ворожих летунів у Фляндрії наші летуни зараз відповіли киненєм бомб на Поперінг.

(19/2). Також вчора наше військо ударемнило англійський атак на полудневий схід від Іперн. Атак був підготовлений сильним огнем. В відтинку на північ і на північний схід від Арра йшли бої на міни і ручні гранати. Ми обсадили діжку, утворену нами. На фронті між Еною й Мозою йшов місцями сильніший ворожий огонь гарматний і міновий. Більшим розсаженєм терену знищили ми часть французького становища на горбі Комбр. На північний захід від Ляргіцен (близько французької границі, на полудневий захід від Адьткірх) німецькі відділи напали на ворожі становища, знищили ворожі оборонні урядження й засіки й вернули з кількома полоненими і двома здобутими метавками мін. Наші летуни з успіхом заатакували поле злетів в Абель (на полудневий захід від Поперінг), а також ворожі залізничні урядження.

(20/2). Над каналом Ізери, на північ від Іперн, здобуто приступом англійські становища на фронті широкім коло 800 метрів. Всі зусилля ворога відзискати свої рови нічними наступами при помочи ручних гранатів скінчили ся нічим. В наших руках остало 30 полонених. На полудне від Льос счинили ся оживлені бої. Ворог дотер до краю одної з наших діжок. На полудне від Ебітерн (на північ від Альбер) в успішній нічній перепалці полонили ми кількох Англійців. На решті фронту не стало ся нічого особливого. В воздушній боротьбі на схід від Перен зістрілено англійський самолет, узброєний двома машиновими карабінами. Летуни згнули. Наші летуни обкинули бомбами численні місцевости за ворожим північним фронтом, а також Ліневіль.

(21/2). На північ від Іперн відперто англійський атак на наше нове становище над Каналом, виконаний при помочи ручних гранатів. На полудне від Льос ворог мусів знов відступити з нашого становища в діжці. На дорозі Лен Ара йшов ворог безуспішно до атак.

Наші воздушні ескадри заатакували урядження ворога за фронтом, між ин. Фірн, Поперінг, Амїєн, Ліневіль. В багатьох випадках завважено успіх.

(22/2). Гарна погода, яка настала вчора після багатьох мрачних днів, потягнула за собою оживлену діяльність артилерії в багатьох точках фронту. Так між каналом Ля Басе й Арра, де на схід від Сушез по наших успішнім огни забрали ми Французам приступом 800 метрів їх становищ, а також полонили 7 офіцерів і 319 жовнірів. Також між ріками Сом і Оаз, на фронті над рікою Ен і в кількох місцях в Шампанії боева акція розвинула ся до великого завзята. На північний захід від Таір французький атак ручними гранатами скінчив ся нічим. В кінці розвинули ся гарматні бої на горбах по обох сторонах Мози висше Дін. В деяких місцях ті бої значно зросли і також в ночі не притихли.

Між летунами, які підлетіли з обох сторін, счинили ся численні воздушні бої, особливо за ворожим фронтом.

Один з німецьких воздушних кораблів упав нічної ночі жертвою ворожого огню коло Ровіні.

(23)2). Розсадженом терену близько ровів, здобутих нами 21. с. м. на схід від Сушез, значно ушкоджено ворожі становища. Число взятих там у полон збільшило ся на 11 офіцерів і 348 жовнів. Здобуто 3 машинні карабіни.

На узгір'ях над Мозою йшли далі гарматні бої з незвіненим зав'язем. На схід від сеї ріки заатакували ми становища менше більше на висоті сіл Сонсанвей і Азаннес, збудовані ворогом від півтора року всіма способами фортифікаційної штуки, щоби мати змогу невидітного для нас діланя на наші полученя в північній часті області Воєвр. Наступ в ширині над 10 кл., в якій був уряджений, посував ся на яких 3 км. в глиб. Крім дуже значних кривавих втрат ворог втратив над 3.000 людей полонених і багато воєнного матеріалу, який ще годі обчислити.

В горішній Альзаці атак на захід від Гайдвайлер довів до здобуття ворожих становищ в широті 700 м. і глибині 400 м., причім узяли ми коло 80 полонених.

Зі світа.

Росія.

Вівторок дня 22. лютого отворено в Петрограді сесію державної думи (парляменту); при отвореню був присутний цар Микола II. Президент міністрів Штірмер і міністер заграничних справ Сазонов виголосили промови, де заявили, що Росія мусить видержати до кінця і нема мови про те, щоби Росія хотіла заключити окремих мир. Росія буде дальше держати ся вірно своїх союзників Франції, Англії і Італії і в спілці з ними остаточно побідить. Тільки російська суспільність мусить поперти стремління правительства і армії. В ширість віри обох міністрів в побіду Росії годі повірити, бо в Росії всі бачать, що на рішаючій європейській фронті Росія не має вже ніяких виглядів на побіду. З причини воєнних невдач мають — як пишуть газети — уступити міністер заграничних справ Сазонов і оберпрокуратор святійшого синоду; наслідником Сазонова має би бути Петро Боткін. В Росії дальше даєть ся сильно відчувати брак гроша і тому Москалі старають ся в Америці о позичку одного мільярда рублів (себто одної тисячки мільонів рублів). Так само є дальше брак муніції, бо виріб муніції в краю невеликий, а довіз з Япану не вистарчаючий. Невдачу московської офензи на бесарабським фронті поясняють в донесенях з Петрограда в тамошних кругах причиною нової недостачі муніції. Московська управа армії мала знову звернути ся до Англії й Франції з горячою просьбою о можливо найскорше вислане до Росії муніції й оружя.

Румунія.

В Румунії ще доси нема певного рішення що до її становища в війні. Росія робить всі заходи, щоби Румунію приєднати до себе і має за собою багато політиків обіцяючи їй на случай побіди австрійську Буковину і угорський Семигород. Англія і Франція роблять грішми і кого лиш можуть, старають ся перекупити. Австрія і Німеччина закупили як звісно, 50 тисячів вагонів збіжа, то Англія — хоч не може вивезти ані зерна, бо дорога з Румунії іде через Австро-Угорщину або Болгарію, закупила в двоє тільки за дуже високі ціни, щоби хоч в сей спосіб не допустити до вивозу збіжа до нашої монархії або до Німеччини. Але тверезі люди в Румунії таки боять ся осередних держав (Австро-Угорщини і Німеччини) та Болгарії, бо мають перед собою примір упадку Сербії, Чорногори і Бельгії. Тверезі румунські політики остерігають своїх земляків перед тим, щоби не мішати ся до війни, а коли би вже мало прийти до війни, то в кождім случаю треба стати проти Росії. На разі Румунія остає на дальше неутральною, але держить на кождий случай змобілізовану армію, а румунський парламент рішив підвишити воєнний кредит з 200 на 600 мільонів франків.

Греція.

Мимо натиску Франції і Англії на Грецію не хоче вона і дальше мішати ся до війни з тих самих причин, що і Румунія себто з обави перед долею Сербії. Французи і Англії обсаджують що раз більше грецьких островів, а навіть мають заняті деякі грецькі залізничі, щоби ними без перешкоди перевозити свої війська. Греки те все мусять терпіти, бо не хотять мішати ся до непевної для них війни.

Англія.

В Англії по раз перший переводять примусову рекрутацію нежонатих, бо доси в армії служили там тільки добровольці. До перегляду покликано вже 19 літних. Англії сподіють ся виставити більшу армію, але аж в осени с. р. — отже тоді, коли вже буде правдоподібно по рішаючих битвах. Англійська армія не має офіцерів, на що скаржать ся їх союзники Французи, котрі нераз мусять давати їм своїх офіцерів. На цілі воєнні Англія рішила зтягнути позичку в висоті 420 мільонів фунтів штерлінгів або на наші гроші 11 і пів мільярдів корон (один фунт штерлінгів має 25 корон). Всі воюючі сторони пригортають ся отже до рішаючих боїв вже в найближшій часі.

Дописи з краю.

Ярослав. Відносини в ярославським повіті перед війною. О. Іван Станчак з Висоцка і москвофільська агітація. Арештоване москвофільів. Великі битви над Сяном і знищене повіту. Війна ошадила польські села, знищила українські. Утеча москвофільів. Поворот наших властей і наших людей. Справа відбудови повіту. Комітет ратунковий при повітовій раді. Установлюване правительственних комісарів в українських селах. Непошановане прав нашої мови. Потреба острих мір проти п'янства. Віднова нашого життя.

Ярославщина як пограничний повіт з Мазуриною була дуже zagrożена польщенем. Українське населення, яке мешкає серед польської маси в західній часті повіту (коло Порохника і в напрямі Переворска), підпало дуже польським впливам і в розговорі уживає найчастіше польської мови, хоч супроти Поляків держить ся відпорно, але більше несвідомо, бо свідомої роботи проти польщення не було, а до того священниками були по найбільшій часті москвофіли. Ярославський повіт числить після переписи з 1910 р. 110 громад, з того 72 з польською більшістю, а тільки 38 з українською. Римо католики мають в повіті перевагу, бо на 150, 301 (сто п'ятьдесят тисячів триста один) мешканців повіту було 75, 543 (50 2 процент) римокатоликів, 59, 532 (39 6 процент) греко католиків, 14, 982 (10 0 процент) Жидів, а 244 (0 2 процент) інших. Число Поляків при послідній конскрипції сильно прибільшено коштом українського населення. Поляків (розуміють ся разом з Жидами) начислено тоді 99, 840 (66 8 процент) отже округло дві третини населення Українців всего 47, 904 (32 0 процент) отже заледви одну неспвну третину загалу населення. Близько 12 тисячів греко-католиків зачислено тоді до Поляків, хоч з них уживає польської мови не більше як два до три тисячі.

Польщене українського населення йшло в Ярославщині головню через польську школу

Мимо всіх польських зусиль українське населення не давало ся навіть в самім Ярославі.

Завдяки значному числові москвофільських священників москвофільство держало ся в деяких громадах. На чолі москвофільського руху стояв парох з Висоцка о. Іван Станчак вічний москвофільський кандидат на посла. Щоби зеднати наших селян для москвофільства, він попри політичну агітацію, закладав господарські спілки і ніби то дбав про господарське піднесення селян. На явну

москвофільську агітацію дивили ся наші власти байдужно, а Поляки входили нераз в спілку з москвофільськими зрадниками при нагоді ріжних виборів і на спілку поборювали українських кандидатів. Та все таки українство в повіті (Українці мешкають в східній часті повіту) зростало що раз більше і серед народу мало перевагу, маючи в своїх руках філію і кружки „Сільського Господаря“, читальні „Просьвіти“, і свої кредитові товариства.

Війна принесла новий погром для москвофільів, але підкосила значно і наших. Власти, головню війскові, арештували і визезли до Талергофу слідуючих москвофільських священників: о. Теодора Дорика з Ветлини, о. Івана Станчака з Висоцка, о. Миколу Добрянського з Дубровиці, о. Ілію Левицького з Лазів, о. Антона Рудавського з Монастиря, о. Івана Гомзу з Молодича, о. Теодора Піха з Нанович, о. Івана Дигдалевича з Пелнатич, о. Андрія Гайдукевича зі Святого (номер в Марбах коло Відня на весні 1915 р.) і о. Інокентія Рудавського зі Сосниці. Всі вони доси сидять в Талергофі або є під поліційним доглядом і ні одному з них доси не вільно вернути до своєї парохії. На доноси

невинно арештовано і слідуючих українських священників: о. Миколу Паславського з Вязовиці (бідняга збожеволів в Талергофі), о. Володимира Дуба з Полкин, о. Івана Тарчанина з Цетулі, о. Матвія Хомаля з Ярослава, о. Андрія Наконечного з Заміхова, а на приказ старости Равського арештовано двох українських учителів Юрія Шумського з Павлосової і Володимира Доромаша з Цетулі. Українських інтелігентів держали довший час в Талергофі і на Угорщині, а відтак як цілком невинних і невідозрілих випустили на волю; тепер вони всі на своїх місцях в повіті.

Арештовано багато селян в Ляшках довгих, Сосниці, Висоцку, Ветлині, Ниновичах, Бобрівці, Дубровиці, Маковиску, Святім; арештовано головню підчас відвороту наших війск і то часто без розбору всіх, хто держав священником. Арештованих приміщено в зв'язні Талергофі, де багато з них померло на п'янистий тиф; більшість селян випущено відтак на волю і вони є вже дома.

Арештованя викликали серед наших переполох і тому багато відійших українських священників (о. Кипріян Хотинецький з Ярослава, о. Бронислав Гоцький з Острова, о. Корнило Кузик з Радимна, о. Григорій Калимон з Ришкової волі і кількох інших) виїхали скоро до західних австрійських країв. Більшість однак українських священників остала на місці і без перешкоди сповняла свої обовязки, бо безпосередне сусідство Перемишля не давало Москалям часу займатися близьше політичними відносинами в повіті.

Лінія Сяну була, як звісно, двома наворотами головною боевою лінією, раз в осени 1914, другий в маю 1915. Полуднева частина повіту через цілу зиму аж до упадку Перемишля (22 марта 1915) була залята масами російського війська Частий перехід армій і довготривалі битви знищили повіт цілковито, особливо всі села, що лежать над Сяном і деякі села на схід від Сяну. Знищені села в або чисто українські, або переважно українські; західну частину повіту, отже мазурські села війна зовсім ошаддила.

Спалених сіл (в трех четвертих будинків) є 43. Спалені майже зовсім Маковиско, Червона воля, Ляшки, Ветлин (257 будинків), Острів (260 будинків), Висоцко, Лежахів, Сурохів, Лазі, Заліська воля; багато громад стратило половину будинків, інші третину або менше. Про висоту шкід вказує приміром, се що шкоду воєнну в селі Острів оцінено урядову на 900 тисячів корон, в селі Ветлин на один мільон двіста тисячів корон і т. д. Зовсім знищені (спалені) є також містечка Радимно і Сіява. Коний і худоби в повіті нема і лиш дехто з господарів має по одній корові, а сі щасливі, що мають якогось здихаючого коня, належать до великих рідкостей. Через те, що війна знищила якраз українську (східну) частину повіту, а зглядно ошаддила польську, нам Українцям грозить в Ярославщині ще більше народна небезпека

Селяни не мають вже тепер що їсти, бо ані в осени 1914 ані на весні 1915 задля без-

настанних битв не могли нічого робити в полі і нічого або дуже мало засіяли. Тепер не мають ні насіння, ні худоби і знова не будуть могли обробити; населеню грозить голод.

Наше населенє захувало ся вчасі наїзду зовсім поправно, чого доказом, що були случаї арештованя і вивезеня селян за астрофільство, приміром в Ветлинї, де на донос москвофілів арештували Москалі п'ятох українських селян, яких опісля вивезли в Сибір. З українських інтелігентів не вивезли нікого.

Агітація Москалів за втечею наших селян до Росії, загально беручи, не вдала ся. З ярославського повіту виїхало до Росії всего (небогато душ з Ляшок і родина, з Маковиска 9 родин), але всі вернули; впрочім з інших сіл виїхали хиба поодинокі люди. На православє з селян не перейшов ніхто; мав перейти тільки о. Ілія Маковей з Ляшок довгих, але він помер ще перед приходом наших військ.

Наші власти вернули більше менше в тім складі, який був перед війною; на чолі повіту стоїть пильше староста Равський. Вернули і наші люди і зачали відбудову своїх знищених господарств. Давної нагінки на Українців вправді нема, але не мають вони і належитої помочи від державних чинників.

Справу відбудови повіту поведено так, що не утворено повітового комітету при старостві, тільки само староство веде відбудову (староста Равський, комісар Бочковський і інженер Соболевський). До помочи староству в справі відбудови утворено тільки комітети місцеві по громадах. До помочи при відбудові спроваджено до кожної громади 20 до 40 московських бранців. Правильної нової будови знищених сіл староство ще не переводить. Староство закупило дрова в лісах князя Чарториського, графа Замойського і у інших дідичів і видає селянам-погорільцям на відбудову дерево вартости 245 К і з того дерева мусять собі селянин сам відбудовати чи направити знищену хату або господарські будинки. Доси видано кілька тисяч асигнат, та всего доси тільки парусот дістало дерево. Селяни мешкають по стодолах і стайнях. Голод і холод спричиняє недуги серед українських селян; діти мруть масово. Худоби нема, поживи нема, за робітника тяжко і на весні селяни оброблять дуже мало, хиба що військовість згодить ся дати до полевих робіт військові коні. Се є одно з найважніших домагань наших селян. Селяни жалують ся загально на причинкову комісію; бо сотки українських родин покликаних до війська, мимо безграничної нужди не одержують ніяких підмог.

При виділі повітовім утворено ратунковий комітет. До комітету входить аж 8 дідичів, 2 польських священників, 1 хлоп Мазур, а з Українців о. Бронислав Гоцький з Острова та о. Іван Косоноцький з Заліської волі. З сего комітету для селян нема ніякого хісна, бо польські дідичі, маючи перевагу в комітеті, дбають хиба за себе, тим більше, що польське сільське населенє потерпіло розмірно дуже мало.

Одним почерком пера розв'язано майже всі громадські ради в українських селах, устанавляючи всюди правительственними комісарами Поляків (звичайно народних учителів або двірських сфідіалістів); з Українців комісарем правительственным іменовано тільки одного п. Дуба. Розв'язано громадські ради не лишень там, де був москвофільський священник, але і там, де є свідомі люди і наш діяльний священник (пр. Ришкова воля). Громадська писарка опинила ся також в польських руках і ддятого тепер всюди слідно польщину, навіть там, де Поляків зовсім нема.

Громадських рад в польських селах не розв'язано.

Німецькі літаки обкидують бомбами англійський корабель.

Війна поширила серед народу одно лихо — іменно п'янство. Ширять його Жиди, котрі на всім хотять зробити добрий гешффт. Треба признати, що староста Равський видав зарядженя проти тайного шинкування горівкою, але підчинені органи не все остро виступають проти тайних жидівських шинкарів. Для спиненя п'янства належить безпроводочно видати дуже острі міри і силою спинити се страшне нещастє, яке з причини п'янства грозить селянам. Намісництво, не оглядаючи ся на хвиливі доходи з податку від горівки, повинно в цілім краю після одноцільного пляну насильно спинювати п'янство, маючи на оці добро держави і будучих поколінь.

Українські інтелігенти розпочали вже віднову нашого громадянського житя. Воєнна заверуха зменшила однак значно наші ряди, покликуючи під оруже більшість наших світських інтелігентів Ярославщини. Наші ряди зменшили ся і тим, що в часі битв в маю 1915 погіб о. Орест Гнатишак з Сухова, поцілений шрапнелем коло своєї церкви. Доси відновлено і введено в рух українські товариства кредитові „Добробут“ в Ярославі, „Ка:у задаткову“ в Радимні і „Надію“ в Порохнику. Відновлено філію „Сільського Господаря“ в Ярославі, з якої рамени була дня 2 лютого с. р. депутація (о. Кипріян Хотинецький і о. Бронислав Гоцький) у старости Равського в справі співділаня філії в акції відбудови повіту і акції ратункової та справі поборюваня п'янства, порушуючи при тім наші народні домаганя. Староста прирік зробити по думці бажань філії, але доси зробив не багато. Дня 4 лютого с. р. явила ся у

старости друга депутація від українського духовенства (о. Хотинецький, о. Григорій Калімон і о. Гоцький) в справі поборюваня п'янства і в справі непошанованя прав нашої мови, на що староста звиняв ся тим, що не має відповідних друків в українській мові, що українські громади пишуть по польськи (звісно, бо там устанавлено правительственними комісарами самих Поляків) і що оголошеня в українській мові вриходять з намісництва дуже пізно, а польські сейчас. Ту звернемо увагу, що наші люди за мало обстоюють язикові права. Бояти ся нема чого і про кожде надужите політичних властей в тім напрямі треба доносити до президії намісництва в Бялій. Просвітного руху в повіті нема; рухливіші люди обмежують ся головною до поширюваня між народом *Свободи*. Вкінці згадаємо, що москвофільські господарські товариства замкнені дальше (кредитові товариства також), а їх майно знаходиться в заряді зглядно в перехованню політичних властей. Треба, щоби наші люди сі товариства чим скорше взяли в свої руки, як се вже стало ся в інших повітах.

Дрогобич. Відносини в селі Орове. — В громаді Орови зложено на зазив місцевого пароха о. Єроніма Моравського, а при співділаню начальника громади Івана Наума, секретаря громадського із Стинави Василика та Захарка Гладкого і Михайла Андрійшого на цілі патріотичні 262 кор. Квоту ту розділено, як слідує: 1) на скарб українських січових стрільців 50 кор.; 2) на фонд немічників (інвалідів) українських січових стрільців 40 кор.; 3) на полонених Українців з Росії 22 кор.; 4) на ялинку для хорих жовнів в шпитали у Львові ул. Коперника ч. 36 50 кор.; 5) на дарунки для полонених в Росії 50 кор. і 6) на підводне судно „И 12“ 50 кор.

Крім сего зібрано в тій громаді минулого року в церкві при відповідних торжес-

ни (Австрії) впрод до Канади). Коли знаєте адресу тої особи, до якої хочете вислати лист, напишіть нам точну адресу сеї особи в середині в листі а лист заадресуйте на наше бюро. Наше бюро вже постараеться о се, щоби лист був доручений тій особі, яку Ви подали. Домагайтеся від своїх кривих і знакомих в Америці і Канаді, щоби гроші посилали до Вас лише через наше бюро. Лише тоді будете певні, що гроші дійсно до Вас дійдуть. З нагоди війни різні агенти використовують в різний спосіб наших людей. Богато грошей людям вже пропало. Наша канцелярія заложена виключно для охорони наших людей перед визиском. Стережіть ся отже самі і остерігайте других перед ріжними несовісними агентами. В разі потреби звертайте ся зі всіма справами на адресу нашого бюро. Адреса бюро: Information Bureau 83 Grand Street, Jersey City, N. J. America.

Гроші для полонених. Міністерство заграничних справ в Відні посередничить в пересилці грошей для вивезених австрійських горожан до висоти 300 рублів. Бажану квоту висилаєть ся до міністерства в валюті коронній, числячи рубель 2 К 41 с., з поданем докладної адреси вивезеного.

Військові реклямації. Від повітових політичних властей (староств) приходили до військових відділів, що знаходять ся при армії в поли, нераз вже письма з рішеннями військових властей в справі урлюпованя приділених там осіб. Міністерство краєвої оборони розпорядком з 17. м. м. постановило, що признані реклямації рішучо тратять важність, коли власть резерви повідомила, що реклямована особа відійшла вже в поле. Про звільнене осіб, які с оять в поли при армії, рішає виключно лиш висша команда армії на внесенє військових центральных управ.

Урядові вісти про австро-угорських полонених, привезених з Сербії до Італії. Вісти, що надійшли з еспанської амбасаді в Римі, кажуть сподівати ся значного поліпшення долі всіх полонених, котрих сербське правительство віддало в руки італійського правительства. Передовсім згадуєть ся там про лікарську опіку, якою оточено полонених, хорих і знесилених трудами. Небавом виготуєть ся в Еспанії лісту полонених. Про се подаєть до відома спільне центральне інформаційне бюро, відділ Ц. у Відні I., Fischer 3. Полонені мали дістати також кореспонденційні карти, щоби могли порозуміватись з родинами.

Виплата премій за озимі засіви. В послідних днях появили ся в часописах новинки, котрі мають своє жерело в кругах Военного кредитового Заведеня, що не належить дораджувати населеню вносити дальші зголошення о виплати премій за озимі засіви, тому що реченець на сі зголошення замкнено остаточно з кінцем р. 1915. Краєве товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові оголосило однакж мимо сього зазив, щоби без огляду на замкнений реченець зголошення о виплату премій предклатати староствам і про случаї неузгляднення або непринятя сих зголошень, повідомляти товариство. До сего зазиву спонукала товариство ся обставина, що Военне заведене обороту збіжем достарчило озимі насіння незвичайно пізно, а часто в східній Галичині так пізно що не мож його було навіть засіяти, дальше, що Военне кредитове заведене надіслало до староств в східній Галичині приписані до зголошення премій „квєстіонарі“ пізно і в недостаточній скількості, так що староства не могли сих квєстіонарів розділити між громади ані на час, ані в достаточній скількості. Невнесене зголошень о премії в реченці не є отже виною населеня, але виключно виною згаданих державних органів, так що з виїмком повіта перемиського, вплинули до Военного кредитового заведеня в Кракові в приписанім реченці, зглядно до кінця р. 1915 лиш дуже нечисленні зголошення о виплату сих премій. Сей стан річи кривдичий в високій степені селянство східної Галичини мусиуь бути направлений особливо з огляду на зближаючі ся весняні засіви, для котрих буде одержана додатково виплата премії дуже цінною помічю, бо уможливить селянству закупно насіннє весняних, зрядів господарських і оплаченє робітника. З сеї причини стремить „Сільський Господар“ до виведеня у державних властей у Відні узгляднення Военним кредитовим заведенем також зголошень о виплату премій, внесених

по 1. січни 1916 р. Щоби дати товариству по рібний до переведеня сеї справи матеріал та уможливити йому осягненє ціли, належить без згляду на реченець зголошення о виплату премій вносити (на приписаних формулярах) і товариство про приняте о відкиненє тих зголошень через староства поєдмолати. — Краєве товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові.

Москвофільські священники, що втікли до Росії. До Росії втікло з Москалями багато москвофільських священників, котрих наші власти не арештували і оставили на місци. Тепер львівська митрополіча консисторія взиває всіх сящеників львівської архієпархії, котрі втікли з Москалями, щоби вернули на свої місця і оправдали свою утечу, инакше стратять свої гарохії чи посади. Після урядового виказу греко католицької консисторії у Львові до Росії втікли з львівської архієпархії слідуочі москвофільські священники: Артемій Авдихович, парох карного заведеня у Львові, Лев Авдикевич, парох в Троцянци, деканата долиньського, Омелян Білинський, парох в Виспі, деканата стріліського (пов. Бібрка), Андрей Возняк, катхит народної школи у Львові, Іван Габрусевич, парох в Рибниках, деканата бережанського, Володимир Глинський, парох в Підмонастири дек. бобрєцького, Іван Гошовський, парох в Крилосі, дек. галицького, Михайло Громадка парох в Ляшкови, дек. лопатинського, Евген Давидович, завідатель в Радехові, дек. радехівського, Іван Давидович, парох Преображенської церкви у Львові, Теофіл Дейницький, парох в Борткові, дек. глинянського, Ляврентій Діяковський, парох в Полозім, дек. радехівського, Яків Завадський, парох в Бенківцях, дек. стріліського (пов. Рогатин), Адам Каленюк, парох в Довголуці, дек. любинецького (пов. Стрий), Николай Клиновський, упр. сотрудник в Угринові середнім, деканата калуського, Григорій Комарянський, парох в Сернках горішних, деканата бурштинського (пов. Рогатин), Теодор Костишин парох в Голоску, дек. львівського, Роман Красицький, сотрудник Успенської церкви у Львові, Іосиф Лемішук, завідатель в Увині, дек. лопатинського (пов. Радехів), Іван Мацієвич, парох в Фразі, дек. стріліського (пов. Рогатин), Ілярій Мединський, парох в Залізцях нових, дек. залозецького (пов. Броди), Андрей Обрізків, парох в Мальчицях; дек. гордецького, Іван Потопник, парох в Княжу, дек. золочівського, Володимир Потучко, парох в Журавні, дек. журавенського (пов. Жидачів), Степан Приплес Кустини, дек. лопатинського, Степан Рудь, завідатель в Княжолуці, дек. долиньського, Іван Рудницький, парох в Чертежи, дек. журавенського (пов. Жидачів), Іван Сваричевський, сотрудник Преображенської церкви у Львові, Василь Сірко, завідатель в Утішкові, дек. олеского (пов. Золочів), Володимир Сойка, парох в Ціневі, дек. рожитівського (пов. Долина), Ярослав Стеткевич парох в Станиславчику, дек. лопатинського (пов. Радехів), Павло Филиповський парох в Вишневі, дек. бурштинського (пов. Рогатин) Юліян Яримович, парох в Вільхівці, дек. бобрєцького, Дмитро Яців парох в Сернках середних, дек. бурштинського (пов. Рогатин). Разом втікло 35 москвофільських священників і вони вже ніколи не вернуть до Галичини, де ждала би їх кара за зраду.

Вірність коня. Після завзятих боїв в однім відтинку французького фронту, запримітили Англіїці зі своїх стрілецьких ровів, що осідданий кінь стоїть неподвижно коло дерева. Так стояв він через два дні. Заїкавило дуже Англіїців і вони вислали свою стежу, щоби оглянула коня. На велике здивованє увиділи жовніри, що він стоїть при трупі свого офіцера. Вживано всіх средств, щоби коня рушити з місця, однак надармо. Вкінці взялись Англіїці на підступ. Завязали йому очи, і доперва тоді, коли не видів вже свого пана рушив ся з місця, та з опущеною головою прийшов до англійських станович.

За шпіонажу і державну зраду. Суд військовий в Станиславові засудив Станіслава Міхальського релігії римо католицької, гімназіального професора в Станиславові обжалованого о злочин шпіонажі на 20 літ тяжкої в'язниці. — Іван Копічський, уроджений 27. грудня 1868 в Белзі, повіт Сокаль, там приналежний релігії римо кат., жонатий, будівничий, в Белзі замешкалий, за злочин з § 327

в. к. з. зроблений тим, що а) давав знаки до російського літака, та б) видавав оруже Москалям зістав засуджений на кару смерти через повішенє, — а відтак помилуваний на 20 літню тяжку в'язницю.

Вивезені. Зі села Стенятина, сокальського повіта вивезені на Сибір: о. Степан Сапрун, учитель Іосиф Гуз, ученики акад. гімназії у Львові П. Скавинський і С. Колюба, ученик укр. гімн. в Станиславові А. Пега, уч. Іван Лесючок, крім того селяни України Скавинські М. Колюба, Томашівський, Савалюк і багато інших. — Разом з одного Стенятина вивезли Москалі 28 осіб.

Забезпеченє насіння льну на весняні обсіви. Щоби забезпечити потрібну скількість льну на весняні обсіви, видало ц. к. міністерство рільництва зарядженє, оголошенє в Вістнику державних законів з дня 4. січня 1916. ч. 7., після якого кожний, котрий має більше як 30 кг. насіння льну, обовязаний зголосити свій запас в громадськім уряді. Хто не має досить власного насіння льну на обсівяє свого ґрунту, має зголосити ся через свій громадський уряд о приділенє йому за потребою надвишки. Продавати вільно насінє лиш на засів і то не безпосередно, але через загально австрійський Союз хліборобських спілок у Відні. Згаданий міністеріальний розпорядок установляє максимальну ціну на лен в квоті 120 К за 100 кг., з тим, що за перший відсів оригінального (рижського) насіння льну допускаєть ся надвишку в квоті 15 К за 100 кг.

Добра слава гуцульських коників. Чужинці все доси дивили ся з погордою на наші маленькі і непоказні галицькі коники. Аж теперішня війна показала, що не тільки наш селянин, але і його кінь є витревалій на всі невігоди і німецькі газети розписують ся тепер дуже багато про добру славу галицьких коний, особливо гуцульських, пишучи таке: „Гуцульські коники незвичайно витревалі. Нести на своїм хребті двох людей в повнім узброєню, а крім того ще кілька скринь з харчами, се для них річ цілком легка, що ані трохи не вичерпує їх сил. Зносять також дуже добре всяку непогоду і найбільші морози, бо привикли до того дома, де сплять під голим небом через цілу зиму при 20 і більше степенях морозу“. Галичина і Буковина дала загалом першорядний кінський матеріал, а малий, непоказний галицький хлопський коник показав ся правдивим героєм у теперішній війні. „Коли шляхотні расові коні топили ся масами у багнах Королівства або гинули серед леду і снігів в Карпатах, наші малі хлопські коники витримували всі трудно і недогоди. Для них ніколи не було зимно, для них ніколи веремє не було невиносиме. Без поживи і опіки могли обійти ся дрібною якої небудь поживи й ніколи не тратили охоти до роботи. Серед найтяжших условин, коли всі інші коні падають з перетомнення й голоду, вони, ті старі, непоказні галицькі коники витревали похвально і витримують дальше.“

Силуване австрійських полонених переходити на православє. З Омска на Сибіри доносять, що там російські власти примусово переводять Українців — полонених на православє. Що таких випадків знайшло ся доси тільки 210, треба завдячувати великому упорови полонених і їх надзвичайному привязаню до своєї віри. Рівночасно російські власти змушують полонених приймати російське підданство, стараючись тим самим затримати їх у Росії.

Нові залізничні лінії в Бєсарабії. Від кількох тижнів працюють москвофільські піоніри над покладенем нових залізничних ліній в Бєсарабії. Поза фронтом побудовано як відногу одеської лінії залізницю з Хотима до Лярга, на Поділю побудовано більшу скількість залізниць, що ведуть до Галичини, в полудневій Бєсарабії починаєть ся будувати нову лінію з Рені до Ізмаїла здовж берега Дунаю. Працюєть ся поспішно над будовою дальших ліній. Залізничні ті, які пляновані були вже з вибухом війни, мають служити Росії для чисто військових цілий.

Болгарські священники для російських полонених в Німеччині. Німецьке правительство звернуло ся до Софії з просьбою о надісланє священників, що вміють по москвофільськи, до таборів російських полонених. Болгарське правительство віднесло ся при-

хильно до тої просьби і вислало вже до Німеччини кільканайцять священників. Болгари як звісно, є православної віри подібно як Москалі.

Жертви.

На інвалідів У. С. С. зложили жовніри 33 полку артилерії квоту 128 К. Зложили:

П. Шевчук 5 К, А. Нагірний 5 К. По 2 К: Г. Рішкевий, Т. Хмільовський. М. Василюк. Гр. Ступило, П. Серета, Ф. Червінський, Б. Трешенко, В. Роновський, Д. Гаврилюк, Ю. Желецький, Т. Довган, Т. Пентелейчук, Т. Сеньків, Т. Ферів, І. Жарський, Т. Бурак, П. Янісів, М. Брашко, І. Придрула, І. Трандафір, І. Волюшин, Т. Халімон, І. Вахняк, Н. Петришин, Т. Матвійак, І. Салій, А. Білинський, І. Дражньовський, Ф. Команський, А. Власнюк, А. Козак, Ю. Заморський, П. Аранський, Т. Трекяк, Г. Тедоришин, Г. Калин, Г. Ковальчук, А. Витрикут, І. Чоридолук, І. Мочкодин, А. Каспшак, П. Скібан, І. Семчишин. По 1 К: П. Гаврон, М. Гаврилюк, В. Санчак, С. Марущак, Г. Ганущак, М. Чорний, В. Лукашук, Д. Руль, Л. Мельник, П. Дутчак, В. Стечишин, В. Лесів, І. Тарновський, В. Кшижимірський, К. Одинак, С. Головатий, М. Мидловський, С. Заяць, К. Дашкевич, Х. Айтнер, К. Сабрига, І. Плишкан, С. Федчишин, С. Фрігуш, С. Ельстер, В. Лаба, О. Чарковський, А. Славич, Г. Друхольський, В. Печарка.

Оголошення.

БОЛІ — ЯК ВІЩУНИ ПОГОДИ се нічого надзвичайного. Ми знаємо багато людей, які точно наперед знають, чи буде в кілька годин дощ. Надходячу зміну погоди відчувають вони через болі членів рване або кольки, а кожний, що терпить на се був би павно дуже рад, наколиб міг позбутися тих віщунів. А се дуже легко можливе. Треба лише вимасувати болючі місця успішним, ростинним есенцією-флюїдом Феллера з м. „Ельза-флюїд“ а болі дуже скоро уступають. Многі лікарі поручають „Ельза-флюїд“ до таких лагодячих болі масажів і нема нині такого другого середника до натирання, який був би так улюбленим. І справді „Ельза-флюїд“ годі чим небудь иншим заступити при лагодячих болі натираннях. А при сім е се зі всіх середників до натирання і найдешевший, бо 12 фляшок оплатно коштує лише 6 корон. Замовляти його можна лише у антикаря **Е. V. Feller, Stubica Elsaplatz Nr. 308 (Kroatien)** Так само улюбленим домовим середником є лагідні, розвільнюючі, рабарбарові пігулки з м. „Ельза-пігулки“ яких 6 пуделок оплатно коштує лише 4 К 40 с. і Феллера сильний мігреневий олівець з м. „Ельза“ 1 картон 1 К. Феллера туристичний плястер з м. „Ельза“ в картонах по 1 і 2 К. усуває дуже скоро нагнітки.

ДЯКА з чистим голосом прийме зараз уряд парохіяльний в КОРНИЧИ побіч Коломиї, посада добра, може сбити і громадску писарку. — Зголошення з точним описом письменно. 2—3

Краєвий Союз господарсько торговельних :: :: Спілок, Львів, Зіморовича ч. 20. :: ::

ДО П. Т. ДОВЖНИКІВ.

Просимо отсим усіх наших П. Т. Відборців, які залягають у нас з довгами, щоби по мисли наших давнійших обіжників як найскорше їх сплачували, бо через проволоку в заплаті ростуть відсотки, яких від залягаючих квот мусимо від наших П. Т. Відборців домагати ся.

Львів, 19. лютого 1916.

ДИРЕКЦІЯ.

НОВІ КНИЖОЧКИ.

Коштом та заходом Загальної Української Культурної Ради, яка заспокоює духові потреби українських збігів в часі війни, а особливо на еміграції, появились ось такі видання:

1. *Богдан Ленкий: „3 великих днів“* — В борбі за волю. Літературна збірка з ілюстраціями. Ціна 30 сот.
2. *Філарет Колесса: „Воєнні Квартети“* на мужеський хор, до сучасних поезій Б. Лепкого, Осипа Маковея, Василя Щурата. Присвята Українським Січовим Стрільцям. Ціна 2 К.
3. *Свящ. Ол. Коренець: Молитвенник для жовнів-рив Українців Натолинів.* Ціна опр. 1 К. Розважана з нагоди війни 40 сот.
4. *Др. В. Щурат — Ф. Колесса: Жовнірські Пісні* О. Ю. Федьковича. З нотами. Ціна 40 сот.

Згадані книжки набувати можна по означеній висше ціні за попереднім надісланем грошей, в канцелярії Загальної Української Культурної Ради, Відень VIII., Strozzigasse 32/12.

Українське Педагогічне Товариство

Львів, ул. Мохнацкого ч. 12.

повідомляє, що так само як перед війною так і тепер, продає і висилає поштою або желізницею, свої видавництва (книжки).

З найновіших видань під сю пору — поручає богато ілюстровану, красну книжку (8 ка 224 стор. друку) „Коротка географія України“ — Ціна брошурованого примірника 3 кор. — оправленого 3 К 50 сот. — рекомендована оплата почти 50 сот.

Ріжні формати і роди українських молитвенників для молодіжи в ціні по: 50, 60, 70 і 90 сот. і по 1 кор. 20 сот.

На жадане висилає свій ілюстрований цінник видавництва.

Книжки висилає за попереднім надісланем грошей і оплати поштової 80 сот. за 5 кілгр. ваги.

Пошукує ся дяка іспитованого для мійської матерної Церкви С. Николая в Тисьмениці, котрий учив би також хорального співу за осібним винагородженем. — Доходи звичайні — вільне помешкане в місті з городом.

Зголошувати ся в Уряді парохіяльнім гр. кат. обр. особисто або писемно з свідоцтвами. *О. І. Коцюба, парох в Тисьмениці.*

:: ВІСТНИК СОЮЗА :: ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

:: :: WIEN VIII., JOSEFÄDTERSTRASSE 79. :: ::

Виходить що тижня в неділю, в розмірі 8 до 16 стор. великого формату. Рік видання III. Річна передплата вносить 10 К. (4 рублі), піврічна 5 К. (2 рублі), квартална 3 К. (1-20 рубл.), ціна продиноких чисел 15 сот. (8 коп.), подвійних чисел :: :: :: 30 сот. (15 коп.) :: :: ::

: Краєвий уголь :

в посилках ціловагонових достарчає
Краєвий Союз Господарсько-торговельних Спілок у Львові, вул. Зіморовича ч. 29.
по ціні К 180 :: Артур :: Бори :: Яворжно :: а К 190 :: Кристина :: за 10.000 кг льононопальня, за готівку з гори.
:: :: :: Близші услівя на жадане. :: :: ::

ВЖЕ ВІЙШОВ Календар „Просвіти“ на рік 1916.

Одинокий український Календар на рік 1916.

Обнимає: 18 аркушів друку великого формату.

Містить: багато оповідань з теперішньої великої доби: в жатя українських героїв жовнів і стрільців на полі бою і по шпиталях; в жатя українською населеня на провінції і у Львові під панованем відвічного ворога України; в жатя переселенців у Відни, Празі, Імнді, Вольфеберзі; українські делегати в чужих краях; історичні спомини з країв, добутих союзними військами, і богато иншого цікавого матеріялу сучасної доби. Поезії найзнатійших наших поетів, численні ілюстрації майже на кожній стороні; оригінальна окладинка — стрілець з прапором

Ціна: 2 корони, а для членів Товариства, що зложили членську вкладку (4 кор.) за рік 1916, ціна знижена на 1 кор. 50 сот. На поштову пересилку треба долучити 10 сот. або 45 сот. на пересилку рекомендовану.

На кредит, за посліплатою ані в коміс Календарів не висилаєть ся

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10.

Також можна Календар набути в Книгарни Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Феллера дуже добре ділаючий, лагодячий біль флюїд з ростинної есенції з м.

„ELSA-FLUID“

для відфлегмлюючих

полокань горла

12 фляшок оплатно 6 корон. Аптикар Е. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroatien). Більш як 100.000 листів з подяками.

ВЖЕ ПОЯВИВ СЯ

:: СТІННИЙ КАЛЕНДАР ::

„СВОБОДИ“

НА РІК 1916

дістати можна в книгарнях і трафіках :: :: по ціні 30 сот. за примірник. :: ::

Адміністрація „Свободи“ Львів, Ринок ч. 10. висилає за попереднім надісланем готівки 10 штук за 2 корон, 20 штук за 4 кор., 30 штук за 6 корон.

Просимо спішити ся, бо за-

--- пас не великий. ---

АСЕКУРУЙТЕ СВОЄ МАЙНО
ВІД ОГНЮ В

„ДНІСТРИ“

Кожний Українець повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народа.

Кожний Українець повинен асекурувати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекураційного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпеченя селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам.

„Дністер“ оцінює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дав підмоги українським школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ вносять в кінце 1913 року 4,473.970 корон.

В „Дністрі“ можна обезпечити від ирадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, у власнім домі ул. Руська ч. 20. Тел. 788.